

СТАНОВИЩЕ

от проф.дпн Тодор Крумов Шопов, Софийски университет "Св. Климент Охридски", професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по английски език, член на научно жури за защита на докторска дисертация в НБУ (заповед на ректора З-РК-420/10.08.2016)

относно дисертационен труд на тема "Театрални техники за развиване на интерактивни говорни умения в обучението по английски език като чужд", представен в частично изпълнение на изискванията за придобиване на ОНС "доктор" от г-н Николай Марков Николов, докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма "Методика на обучението по съвременни езици", професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по (методика на обучението по английски език), на Нов български университет

Настоящото становище е написано според изискванията на съществуващия Закон за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ. Обемът на текста е 5791 знака.

По-долу е даден отговор на седем главни въпроса.

1 Каква е значимостта на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение?

Проблемът, изследван в дисертационния труд, е безспорно значим. Освен това той е и актуален, което се потвърждава от дебата върху силната версия на комуникативния подход, описан в оригиналната програма по френски като чужд език "Un niveau-seuil" (1976) на Съвета на Европа, който не стихва вече точно 40 години. Много изследователи проучват и потвърждават ефективността и ефикасността на прилагането на драма-техники (или "театрални техники") в образованието. Педагозите отдавна допълват своите учебни методи с драма-елементи (например Мария Монтесори и Джон Дюи). Такива са и ролевите игри в сугестопедията на Георги Лозанов от 70-те години на двадесети век и процедурите в метода Total Physical Response на Джеймс Ашър и неговата съвременна реализация в Narrative Format на Трауте Ташнер от Римския университет. Класическият педагог на английския език Уилга Ривърс от Харварския университет твърди, че "драма-подходът дава възможност на учещия да употребява наученото с прагматично намерение, нещо което е трудно да се научи чрез обясняване" (W. Rivers, *Communicating Naturally in a Second Language*, Cambridge University Press, 1983). В една от най-популярните публикации по темата за драма-техниките обучението по втори език авторите Алън Мейли и Алън Дъф изтъкват, че драматичните изпълнения в урока не са представления на пиеси пред пасивна аудитория, а са дейности на учещите, изпълнявани с цел да се общува реално (A. Maley and A. Duff, *Drama*

Techniques, CUP, 2005). Според Мейли и Дъф драма-техниките "интегрират вербалните и невербалните аспекти на комуникацията и така свързват ума и тялото и възстановяват баланса между физическите и интелектуалните аспекти на ученето. Включват се когнитивните и афективните домейни и се възстановява важността на чувството и на мисълта" (цит.пр., стр. 2).

Изобщо през вековете драмата е използвана както за развлечение, така и за обучение (например средновековната черква образова, като употребява пиеси-мистерии). Авторитетни психолози като Лев Виготски и Джером Брунер предлагат солидни основания за прилагане на драма в класната стая.

Съвременният въпрос е какви са и как да се прилагат драма-техниките в обучението по съвременни езици.

2 Каква е обосноваването на целите и задачите в рецензирания дисертационен труд?

Предназначението на научноизследователския проект на г-н Николов е да открие дали учебни дейности с драма-елемент повишават качеството на обучението по втори език.

В съответствие с това целите и задачите на дисертационния труд са формулирани правилно: да се разработи "методически модел" с драма-техники, "базирани на театралната система на Станиславски" (Т.И.М.Е.), който да се приложи в реално обучение (в ЕЦ *Марконис*, Ботевград). При това целият проект има качествата *значимост* и *изпълнимост*, което е необходимо условие за положителното му оценяване.

3 Какво е съответствието между избраната методология на изследването и поставената цел и задачи на дисертационния труд?

Методологията на научноизследователския проект включва необходима триангулация, постигната чрез съчетаване на анализ на литературата, педагогически експеримент, събиране на субективни данни и други изследователски изследователските методи. В педагогическия експеримент се прилага учебен метод с театрални техники от т.нар. "Система на Станиславски" (и Стела Адлер, американската студентка на Станиславски) с нейните елементи *свръхцел*, *магическо ако*, *вътрешен монолог* и *емоционална памет*.

Като цяло изследователската методология е традиционна – създадената нова методика се проверява емпирично по метода на т.нар. "проверка на хипотеза".

Всичко това е гаранция за т.нар. "научен метод" и осигурява надеждността на резултатите, постигнати от г-н Николов. Така че съответствието между методологията и целите е съществено.

4 Какви са научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд?

Дисертационният труд има значителни приноси в педагогиката на езика. Приемам формулировките им, дадени в автореферата на стр. 57.

В обобщен вид приносите се свеждат до разработване на цялостен методически модел, основан на театрални техники, и до емпирично доказване на неговата ефективност и ефикасност.

5 Каква е преценката на публикациите по дисертационния труд?

Публикациите на г-н Николов, свързани с дисертационния труд, включват статии, доклади в научни конференции на национално и международно равнище и авторската книга "T.I.M.E. for teenagers: a practical guide" (Perfectaprint, 2014).

Изданията, в които са тези публикации, са реномирани.

Преценката ми е, че обемът и качеството на тази част от целия проект е задоволително.

6 Какво е цитирането от други автори, отзиви в научния печат и др.?

Справката за цитирането показва достатъчна научна популярност на непубликуваното изследване, основана върху свързаните с него статии и доклади. Във връзка с това ще направя препоръката по-долу.

7 Какви са препоръките и бележките на рецензента?

Препоръчвам дисертационният труд на тема "Театрални техники за развиване на интерактивни говорни умения в обучението по английски език като чужд" на г-н Николов да се публикува като книга (след професионално редактиране).

В заключение смятам, че дисертационният труд на г-н Николов е научно изследване, съответстващо на изискванията за придобиване на ОНС "доктор". С него са постигнати оригинални приноси в областта на обучението по втори език. Авторът е демонстрирал убедително своите познания и разбирания по педагогика на езика и по планиране и изпълнение на научноизследователски проект.

Това са необходими и достатъчни основания да оценя положително рецензирания дисертационен труд и да предложа на членовете на уважаваното научно жури да дадат ОНС "доктор" на г-н Николай Марков Николов.

Дата: 22 август 2016 г.

Подпис: .....

(проф.дпн Т. Шопов)